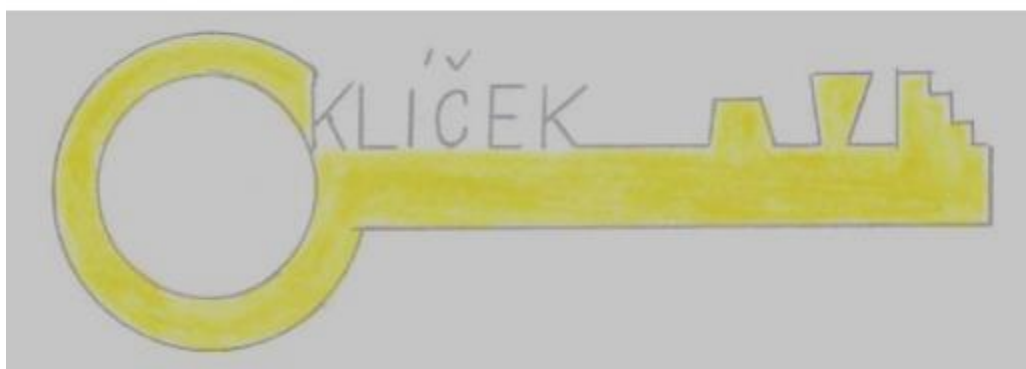

Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Mohelnice, Masarykova 4

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ

ŠKOLNÍ DRUŽINA
ODDĚLENÍ ŠD KLÍČEK

Obsah dokumentu:

1. Charakteristika oddělení ŠD Klíček

- Psychosociální podmínky
- Hygienické podmínky:
- Specifika odd. ŠD Klíček pro imobilní žáky
- Rizika ovlivňující zájmové vzdělávání ŠD Klíček

2. Provozní a činnostní podmínky odd. ŠD Klíček

- Organizace dne
- Denní program
- Týdenní program podpůrných terapií

3. Charakteristika ŠVP ŠD Klíček

- Zásady pedagogického působení vychovatelky
- Metody a cíle zájmového vzdělávání

4. Obsah zájmového vzdělávání ŠD Klíček

- Oblasti vzdělávací činnosti
- Obsah výchovně vzdělávací činnosti
- Průřezová témata

5. Pravidla pro vnitřní evaluaci a hodnocení

1. Charakteristika oddělení ŠD Klíček

Oddělení školní družiny ZŠ speciální s názvem Klíček (dále jen odd. ŠD Klíček) je určeno pro přihlášené žáky speciální školy.

Prostory, které odd. ŠD Klíček využívá pro své činnosti, splňují požadavky pro zájmovou činnost a vzdělávání dětí se specifickými potřebami. Odd. ŠD Klíček má kromě svých prostor možnost využívat odborné místnosti pro muzikoterapii a bazální stimulaci. Navíc je k dispozici technické vybavení školy (interaktivní tabule, počítačová učebna, TV), které může ŠD pro svou činnost užívat. Šatny, sociální zařízení, výdejna stravy jsou společné se ZŠ.

K zájmovým aktivitám může odd. ŠD Klíček využívat i mimoškolní prostory - hřiště v areálu školy a zahradu s pískovištěm, houpačkami a průlezkami.

Psychosociální podmínky

Snažíme se vytvářet takové prostředí, aby se děti cítily spokojené, bezpečné, jisté. Máme vytvořená pravidla, která platí pro všechny účastníky družiny. Každé dítě má stejná práva, možnosti, povinnosti. Nabídka alternativních aktivit je dobrovolná. Do plánování, realizace i hodnocení činností jsou žáci aktivně zapojováni. Snažíme se, aby každý žák mohl uplatnit své specifické vloh a schopnosti, být tak v některých z nabízených činností úspěšný. Žáci nejsou přetěžováni, dostávají jednoduché, srozumitelné pokyny. Při práci v nich rozvíjíme citlivost pro vzájemnou pomoc a toleranci, podporu ve vztahu k ostatním, ohleduplnost, zdvořilost, solidaritu. Podporujeme důvěru žáka v sebe sama, převažuje pozitivní hodnocení.

Hygienické podmínky:

- vhodná struktura činností a skladba zaměstnání – vychovatelka vybírá věkově přiměřenou činnost
- stravovací návyky a pitný režim – vychovatelka dbá na hygienu a kulturu stolování, dohlíží nad pitným režimem dětí (pití ve ŠJ, ŠD)
- zdravé prostředí – podle platných norem (vlastní vybavené prostory, odpovídající světlo, teplo, bezhlučnost, čistota, větrání, vhodný nábytek, hygienické vybavení)

Specifika odd. ŠD Klíček pro imobilní žáky

- do odd. ŠD Klíček žáky přivádí a odvádí zákonní zástupci dítěte, pedagog či asistent pedagoga
- v zájmovém vzdělávání je kladen důraz na individuální specifika osobnosti žáka

- začleňování do volnočasových aktivit je realizováno dle stupně a charakteru handicapu
- podmínky zájmového vzdělávání jsou konzultovány s učiteli a zákonnými zástupci tak, aby byly co neefektivnější
- podmínky vhodné k rozvoji osobnosti dítěte respektují stupeň a charakter postižení
- pro rozvoj osobnosti dítěte jsou nabízeny aktivity a činnosti z oblastí jejich zájmů

Rizika ovlivňující zájmové vzdělávání ŠD Klíček

- kombinované vady v jednom oddělení
- přesuny žáků mobilních i imobilních po budově
- časový prostor na činnosti
- časová náročnost při sebeobsluze a hygieně
- zdravotní potíže žáků (náladovost, bolesti, nevolnost)

2. Provozní a činnostní podmínky odd. ŠD Klíček

Organizace dne

- příchod dětí do odd. ŠD Klíček je realizován za doprovodu zákonného zástupce, pedagoga nebo asistenta pedagoga
- změnu času příchodu nebo odchodu ze ŠD hlásí zákonný zástupce vychovatele předem (telefonicky, prostřednictvím třídního učitele nebo asistenta)
- při déletrvající absenci dítěte ve ŠD zákonný zástupce informuje nejpozději do tří dnů vychovatelku o důvodu a předpokládané délce nepřítomnosti telefonicky, prostřednictvím třídního učitele nebo asistenta

Denní program

Ranní činnosti:

1. Ranní rituál přivítání
2. Převlékání a přezouvání
3. Snídaně a společné stolování (v případě, že děti nesnídají doma)
4. Osobní hygiena
5. Možnost volného výběru her a hraček, individuální činnost, volná hra
6. Zájmová činnost
7. Rozloučení a odchod do tříd na výuku

Odpolední činnosti:

1. Přivítací rituál
2. Odpočinkové a relaxační činnosti v herně
3. Zájmová činnost ve speciálních učebnách dle harmonogramu
4. Řízené činnosti

Režim dne je s ohledem na možnosti a aktuální stav žáků pouze orientační a je podle toho přizpůsobován. Pobyty venku jsou realizovány pouze v příznivém počasí.

Týdenní program podpůrných terapií

Je sestaven na základě aktuálního rozvrhu žáků na každý školní rok:

- relaxační místnost
- bazální stimulace
- muzikoterapie
- keramická dílna

3. Charakteristika ŠVP ŠD Klíček

Zásady pedagogického působení vychovatelky

- usilovat o rozvoj osobnosti každého žáka s ohledem na jeho zdravotní stav, potřeby, zájmy a možnosti
- pozitivně motivovat k dobrovolnému přijetí činností
- podporovat iniciativu dětí a samostatnost, dávat možnost spoluúčasti na volbě
- pozitivně hodnotit snahu a výsledek činnosti žáka s ohledem na jeho možnosti a předpoklady, povzbuzovat tvořivost a vlastní fantazii, posilovat sebevědomí
- zařazovat činnosti, které přispívají k odstranění únavy, regeneraci duševních i fyzických sil
- respektovat specifické, individuální zájmy a potřeby žáků
- posilovat rozvoj pohybových schopností a zdokonalovat pohybové dovednosti
- předkládat nové podněty, které žáka obohacují

Metody a cíle zájmového vzdělávání

Cílem výchovně vzdělávací činnosti je vést žáka k přiměřené fyzické, psychické i sociální samostatnosti s přihlédnutím k jeho specifickým zvláštnostem. Rozvíjet základy pro jeho další rozvoj a učení, zdravé sebevědomí, sebejistotu, základy pro schopnost jednat v duchu lidských a estetických hodnot. Vést žáka k používání otevřené komunikace a spolupráce.

Cíle odd. ŠD Klíček:

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- ochrana životního prostředí
- osvojování a upevňování hygienických návyků
- rozvoj celkové osobnosti dítěte
- posilování komunikačních dovedností (slušné chování, úcta k dospělým)
- dostatek motivačních a relaxačních činností

K dosažení těchto cílů jsou využívány tyto metody:

- metody slovní (monologické, dialogické, práce s knihou)
- metody názorně demonstrační (pozorování, předvádění, projekce)
- metody praktické (pracovní a pohybové dovednosti, grafické a výtvarné činnosti)

4. Obsah zájmového vzdělávání ŠD Klíček

Oblasti vzdělávací činnosti

1. Místo, kde žijeme

Cíle:

- organizace života v rodině
- organizace života ve škole
- poznávání nejbližšího okolí
- dopravní výchova

Strategie:

- prohlížení fotografií o rodině, povídání o rodině, pojmenování činností ve škole, tematická hra „Na rodinu“, malování postavy, příprava dárku ke Dni matek, poslech čtených příběhů dětských hrdinů
- popis činností ve škole, ve školní družině, výzdoba školní družiny
- poznávání dopravních prostředků a určování místa jejich pohybu, malování dopravní značky

Kompetence:

- k učení: žák může vybírat a využívat pro efektivní učení vhodné způsoby, plánovat a organizovat, projevuje ochotu pro další poznávání
- sociální a personální: žák pracuje ve skupině, podílí se společně na pracovní činnosti, přijímá na základě poznání nové role
- činnostní a občanské: žák je schopen se vcítit do situací ostatních, odmítá útlak a hrubé zacházení, projevuje pozitivní postoj ke kulturním památkám
- k řešení problémů: žák se snaží pochopit problém
- komunikativní: žák se snaží vyjádřit své myšlenky a názory, vhodně reaguje
- pracovní: žák pracuje s pomocí a dozorem vychovatelky, používá bezpečně materiály i nástroje

Přínosy:

- výtvarná a pracovní činnost – malování, výroba z přírodních materiálů
- dramatická činnost – vyjádření a napodobení dané role
- dopravní činnost – tematické vycházky, jízda na dopravním prostředku

2. Lidé kolem nás

Cíle:

- zásady slušného chování, jednání mezi lidmi, tolerance, úcta
- soužití lidí – mezilidské vztahy, základy společenského chování
- kladný vztah ke spolužákům

Strategie:

- osvojování zásad slušného chování
- pozdravení, snažit se sdělit požadavek, rozloučení
- urovnávání malých konfliktů mezi žáky
- udržování pořádku kolem sebe, tolerance

Kompetence:

- k učení: komplexní pohled na některé problémy mezi dětmi
- sociální a personální: příjemná atmosféra ve ŠD, pravidla práce
- činnostní a občanské: snaží se pochopit základní principy zákonů a společenských norem
- k řešení problémů: snaží se pochopit a rozpoznat problém, způsob řešení
- komunikativní: rozumí užívaným gestům, vhodně na ně reaguje
- pracovní: dodržuje vymezená pravidla, pořádek kolem sebe, uklidí hračky

Přínosy:

- výtvarná a pracovní činnost – tematické malování a výrobky
- hudebně pohybové činnosti – společné zpívání, komunikační hry v kruhu

3. Lidé a čas

Cíle:

- správný režim dne ve ŠD a jeho dodržování
- čas: ráno, dopoledne, poledne, odpoledne, večer

Strategie:

- správné poskládání a dodržování režimu dne, smysluplné využití času
- seznamování se s časem – které činnosti vykonáváme, kam půjdeme

Kompetence:

- k učení: pozoruje a experimentuje
- sociální a personální: čerpá z poučení
- činnostní a občanské: projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům
- k řešení problémů: započaté činnosti dokončuje
- komunikativní: používá různých komunikačních prostředků
- pracovní: plní povinnosti

Přínosy:

- výtvarná činnost – tematické malování
- pracovní činnosti – nápodoba denních činností
- hudebně pohybová činnost – poslech písní, zpěv písní s doprovodem

4. Rozmanitosti přírody

Cíle:

- seznámení s proměnlivostí a rozmanitostí živé a neživé přírody
- pobyt na školní zahradě
- životní podmínky – voda, země, vzduch
- ochrana přírody

Strategie:

- pozorování změn v přírodě, roční doby
- péče o pokojové rostliny
- ovoce, zelenina
- stromy jehličnaté a listnaté

Kompetence:

- k učení: všímá si souvislostí mezi jevy, získané vědomosti dává do souvislostí
- sociální a personální: spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce
- činnostní a občanské: odhaduje rizika svých nápadů, k úkolům a povinnostem přistupuje zodpovědně, vnímá krásy přírody a cíleně o ni pečuje
- k řešení problémů: rozliší správná a špatná řešení
- komunikativní: zapojí se podle svých možností do diskuze
- pracovní: využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje

Přínosy:

- pracovní činnosti – práce s přírodními materiály
- výtvarné činnosti – malování k danému tématu
- hudebně pohybové činnosti – písničky, tanečky

5. Člověk a jeho zdraví

Cíle:

- poznat sám sebe – lidské tělo
- zdraví a nemoci – otužování, péče o své zdraví, předcházení úrazům

Strategie:

- průběžná péče o osobní hygienu
- dbát na bezpečnost
- jednoduché ošetření drobného poranění

Kompetence:

- k učení: učit se vědomě a ve vlastním zájmu
- sociální a personální: rozpozná vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost
- činnostní a občanské: dbá o své osobní zdraví i o zdraví ostatních, dbá na bezpečnost
- k řešení problémů: všímá si řešení problémů a poučí ho to při řešení jiných problémů
- komunikativní: vyjadřuje své pocity řečí, gestem, jinými komunikačními prostředky
- pracovní: adaptuje se na změněné nebo nové podmínky

Přínosy:

- pohybové činnosti - hry na školní zahradě
- pracovní činnosti – kreslení a malování
- hudebně pohybová výchova – písně s doprovodem
- dramatická činnost – situace rozehrané maňáskem
- doplňkové terapie – bazální stimulace, muzikoterapie

Obsah výchovně vzdělávací činnosti

Obsah výchovně vzdělávací činnosti je zpracován jako nabídka činností, ze kterých si vychovatelka vybírá podněty pro vlastní realizační plány a nabídka dílčích cílů, kterými plní hlavní cíle vycházející z kompetencí školního vzdělávacího programu.

Tematické celky

Září

Téma: Po prázdninách

- zážitky z prázdnin
- noví žáci v kolektivu
- sociální hry

Říjen

Téma: Vůně podzimu

- ovoce, zelenina
- práce na zahrádce
- sběr přírodnin

Listopad

Téma: Vánoce jsou za dveřmi

- změny v přírodě – příchod zimy
- příprava na besídku
- příprava na vánoční výstavu

Prosinec

Téma: Vánoční tradice a zvyky

- Čert a Mikuláš
- Vánoční besídka
- výzdoba družiny
- zpívání koled s hudebním doprovodem

Leden

Téma: Zimní radovánky

- vnímáme zimní čas všemi smysly
- nezapomeneme na zvířátka
- záleží mi na mém zdraví, sebeobslužné činnosti
- poznávám své tělo

Únor

Téma: Rej masek, Masopust

- výroba masky
- podporovat kreativitu a samostatnost žáků
- karneval masek
- já a moje rodina

Březen

Téma: Velikonoční tradice

- pracuji s knihou, časopisem, leporelem
- přesazujeme pokojové květiny, umíme se o ně starat
- dopravní prostředky
- Velikonoce – říkadla, zvyky, výzdoba

Duben

Téma: „Příroda se probouzí“

- výroba dárku pro maminky
- nebojíme se počítače – programy pro děti

Květen

Téma: Hřej sluníčko, hřej

- chráním přírodu
- slavím s maminkou
- společně sportujeme (pohybové hry, hry s míčem, překážková dráha, zdravotní cvičení)
- Den země - třídíme odpad

Červen

Téma: Hurá prázdniny!

- pobyt na školní zahradě, využití dětského hřiště
- bazální stimulace, kuličkový bazén
- mezilidské vztahy, kamarádské vztahy

Průřezová témata

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

a) osobnostní rozvoj

rozvoj schopností poznávání

- cvičení smyslového vnímání
- cvičení pozornosti a soustředění
- pokusit se zapamatovat si
- řešení jednoduchých problémů

sebepoznání a sebepojetí

- moje tělo, moje psychika
- informace o sobě a o druhých
- moje vztahy k druhým

seberegulace a sebeorganizace

- cvičení sebeovládání
- organizace vlastního času

psychohygiena

- uvolnění – relaxace
- dobrý vztah k sobě samému
- hledání pomoci při potížích

kreativita

- cvičení základního rysu kreativity – nápadu
- tvořivost

b) sociální rozvoj

poznávací schopnosti

- vzájemné poznávání se ve skupině
- rozvoj pozornosti vůči odlišnostem

mezilidské vztahy

- péče o dobré vztahy
- chování podporující dobré vztahy
- respekt
- vztahy a naše skupina
- pomoc

komunikace

- řeč těla, zvuků, předmětů, prostředí a slov
- dovednosti pro sdělování verbální a neverbální
- komunikace v různých situacích (omluva, prosba, žádost)

spolupráce a soutěživost

- rozvoj individuálních dovedností pro spolupráci
- rozvoj sociálních dovedností pro spolupráci

c) morální rozvoj

řešení problémů a rozhodovací dovednosti

- dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí (mezilidské vztahy)

hodnoty, postoje, praktická etika

- vytváření povědomí o odpovědnosti, spolehlivosti, spravedlivosti, respektu

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

občanská společnost a škola

- demokratická atmosféra a demokratické vztahy

občan, občanská společnost a stát

- přijímat odpovědnost za své činy
- povinnosti občana
- soužití, komunikace a spolupráce

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

Evropa a svět nás zajímá

- rodinné příběhy, zážitky z různých míst

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

kulturní rozdíly

- jedinečnost každého člověka, jeho individuální zvláštnosti

lidské vztahy

- právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci, tolerance
- vztahy mezi kulturami
- předsudky a vžité stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace)

- uplatňování principu slušného chování
- význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti
- lidská solidarita, osobní přispění k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu skupiny

etnický původ

- odlišnost lidí, ale jejich vzájemná rovnost
- postavení národnostních menšin
- projevy rasové nesnášenlivosti

princip sociálního smíru a solidarity

- odpovědnost a přispění každého jedince k odstranění diskriminace a předsudků
- nekonfliktní život v multikulturní společnosti

ENVIROMENTÁLNÍ VÝCHOVA

ekosystémy

- les, pole, vodní zdroje, moře, lidské sídlo

základní podmínky života

- voda, ovzduší, půda, přírodní zdroje

lidské aktivity a problémy životního prostředí

- zemědělství a životní prostředí
- doprava a životní prostředí
- odpady a hospodaření s nimi
- ochrana přírody

vztah člověka k prostředí

- naše obec a město
- prostředí a zdraví

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

- hledání rozdílů mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením
- chápání podstaty mediálního sdělení

interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

- různé typy sdělení
- rozdíly mezi reklamou a zprávou

fungování a vliv médií ve společnosti

- vliv médií na každodenní život, společnost a kulturu
- faktory ovlivňující média

tvorba mediálního sdělení

- uplatnění a výběr výrazových prostředků

5. Pravidla pro vnitřní evaluaci a hodnocení

Vnitřní evaluace a hodnocení probíhá na úrovni družiny. Provádí je vychovatelka. Analyzuje a vyhodnocuje podmínky i výsledky výchovně vzdělávacího procesu, hodnotí, nakolik jsou naplňovány naše výchovně vzdělávací cíle. Sleduje individuální rozvoj žáků, jejich individuální pokroky ve výchovně vzdělávacím procesu.

Hodnocení

Hodnocení většího, či menšího tematického celku provádí po skončení, nebo i v průběhu, zamýšlí se nad tím, zda byl vytyčený specifický cíl naplněn a jaké další cíle byly sledovány. Podle získaných výsledků může dál plánovat tematické celky, jejich části upravovat, obměňovat, obohacovat o nové náměty, hledat nové prostředky činností.

Hodnocení směrem k žákům provádí průběžně – hodnotí individuální výsledky žáků, jejich pokroky, úspěchy, nezdary. Individuální hodnocení má zvláštní význam i pro sebehodnocení žáka. S žákem o pokrocích, kterých dosahuje, vhodným způsobem hovoříme.

Hodnotí aktivitu, zájem žáků, jejich náměty, odchýlení od plánu, plnění pedagogického záměru, posun sociálních vztahů mezi žáky, své pedagogické působení, důvody nezdaru a jiné skutečnosti.

Všechny realizované činnosti hodnotí v souladu s výchovně vzdělávacím programem a zejména z pohledu přínosu pro žáky, což je podkladem pro další práci.

Kdy hodnotit:

- průběžně po celý rok

Co hodnotit:

- individuální rozvoj dětí
- zapojení do kolektivu
- zapojení do týmové práce
- celkové chování
- vztahy mezi dětmi

Jak hodnotit:

- slovně ze strany vychovatelky
- slovně ze strany žáka – snaha o sebehodnocení
- vzájemné hodnocení, např. komunitní kruh

Autoevaluace: cesta ke zlepšení

- zajištění spokojenosti dětí i rodičů s činnostmi a provozem ŠD

Závěr:

Snažíme se společně s žáky vytvářet hranice správného chování. Snažíme se je oceňovat, dáváme prostor pro jejich názor a řešení ve věcech, které se jich týkají.

Abychom svěřeným dětem lépe rozuměli, stačí si představit, že jsme žákem, který slyší naše slova, nebo vnímá naše gesta.

Nezbytnou podmínkou úspěšné výchovy je nejen láska, ale také respektování osobnosti dítěte.

Pro rozvoj řady kompetencí je zapotřebí pravidelný a dlouhodobý styk s vrstevníky a dalšími lidmi. Pro život se potřebujeme naučit domluvit, vycházet a spolupracovat s nejrůznějšími lidmi – nejen s těmi blízkými a s přáteli, ale i s lidmi, kteří se od nás odlišují co do schopností, chování, zvyků, temperamentu, zájmů... a s nimi si třeba úplně „nepadneme do oka“. Ideálním prostředím, kde se to děti mohou učit, je přirozená vrstevnická skupina ve školní družině.